

The Journal of Academic Social Science Studies

International Journal of Social Science
Volume 6 Issue 4, p. 1029-1047, April 2013

REHBERLİK HİZMETLERİNİN YÜRÜTÜLMESİNDE OKUL MÜDÜRÜ-REHBER ÖĞRETMEN ETKİLEŞİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

*EVALUATION OF THE INTERACTION BETWEEN SCHOOL PRINCIPAL AND
GUIDANCE COUNSELLOR IN CONDUCTING COUNSELLING SERVICES*

Yrd. Doç. Dr. Abdullah SÜRÜCÜ

NEÜ A.K. Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışma ABD

Doç. Dr. Mustafa YAVUZ

*NEÜ A.K. Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi
ABD*

Abstract

The purpose of the study is to evaluate the interaction between the school principal and the guidance counselor in conducting counseling services. This research that is made for determining the quality of guidance counselors interaction with school principal by way of the opinions of guidance counselors is in qualitative research model. In this research, the sample method is used and research group of the study is consists of ten guidance counselors five of whom work public elementary and another five of whom work high schools in Konya city center in the academic year of 2009-2010. As a data collection tool a semi-structured interview form was used that was developed by the researchers and consists of 8 questions. The data obtained were analyzed by using content analysis method. After making content analysis, seven specific concepts were decided by way of gathering similar concept and themes in the same group. The research data are interpreted within the framework of these themes. According to result of the research, guidance counselors stated that school principals attached adequate importance to counseling services, some guidance counselors said that "they do attach importance but this is on a discourse level only". All of

the guidance counselors said that principals provided the necessary physical environment for counseling services. Guidance counselors said that they were able to establish sufficient communication with principals but one guidance counselor stated that he could not establish sufficient communication. Most of the guidance counselors stated that principals did not interfere in their work whereas some of them said that there was some interference on the part of principals. Guidance counselors pointed out that principals evaluated them objectively. However, some guidance counselors said that they did not evaluate objectively. Guidance counselors said that principals treated them differently from the other teachers and in fact viewed them as if they were administrators. However, one guidance counselor stated that he did not notice a difference in treatment. Moreover, they pointed out that principals did not ask them anything outside of their duty, but some stated that they demanded certain things in the form of request and aid. A few guidance counselors also said that principals demanded things outside of their duty.

Key Words: Guidance Counselor; School Principal; Counseling Services; Interaction between School Principal and Guidance Counselor.

Öz

Bu araştırmanın amacı, “okul rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde okul müdürü-rehber öğretmen etkileşiminin değerlendirilmesi” olarak belirlenmiştir. Okul müdürü-rehber öğretmen etkileşiminin niteliğini rehber öğretmen görüşlerine göre tespit etmeye yönelik olan bu araştırma, nitel araştırma modelindedir. Araştırmanın çalışma grubu, 2009-2010 öğretim yılında Konya il merkezindeki resmi ilköğretim ve liselerden amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen 5’i ilköğretimde ve 5’i lisede görev yapan toplam 10 rehber öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen ve 8 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Yapılan içerik analizi ile araştırma verilerinden birbirine benzeyenler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmiş ve 7 tema oluşturulmuştur. Araştırma verileri bu temalar çerçevesinde yorumlanmıştır. Araştırma bulgularına göre rehber öğretmenler, okul müdürünün rehberlik hizmetlerine yeterli önemi verdiklerini söylerken bazı rehber öğretmenler bu durumu “*Veriyor ama sözel boyutta*” şeklinde ifade etmişlerdir. Rehber öğretmenlerin tamamı müdürün rehberlik hizmetleri için gerekli fiziki ortamı sağladığını söylemişlerdir. Rehber öğretmenler müdürle yeterli iletişim kurabildiklerini belirtmişler ancak bir rehber öğretmen yeterli iletişim kuramadığını söylemiştir. Rehber öğretmenlerin çoğunluğu müdürlerinin görevlerine müdahale etmediğini bazıları ise müdürün müdahalesinin olduğunu belirtmişlerdir. Rehber öğretmenler müdürün kendilerini objektif değerlendirdiğini söylemişlerdir. Ancak bazı rehber öğretmenler objektif değerlendirmedeğini belirtmişlerdir. Rehber öğretmenler müdürün kendilerine diğer öğretmenlerden farklı davrandığını ve hatta idareci gibi algıladığını ifade etmişlerdir. Ancak bir rehber öğretmen müdürün davranışlarında bir farklılık görmediğini söylemiştir.

Ayrıca müdürün kendilerinden görevleri dışında istekleri olmadığını belirtmişler ancak bazıları rica ve yardım şeklinde isteklerin olduğunu söylemişlerdir. Birkaç rehber öğretmen de müdürün görevleri dışında istekleri olduğunu ifade etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Rehber öğretmen; Okul Müdürü; Rehberlik Hizmetleri; Okul Müdürü-Rehber Öğretmen etkileşimi.

Giriş

Eğitim sürecinin her kademesindeki öğrencilerin, kendini tanıması ve kabul etmesi, doğru tercihler yapması ve kararlar alması, sorunlarıyla baş edebilmesi, potansiyellerini kullanabilmesi ve kendini gerçekleştirme için rehberlik yardımına ihtiyaçları vardır. Eğitim sürecinde rehberlik hizmetleri, öğrencinin gelişimine ve uyumuna yardım etmeye yöneliktir. Çağımızda rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri, eğitim sürecinin ayrılmaz ve tamamlayıcı bir yanını oluşturmaktadır. Ayrıca, çağdaş eğitim rehberlik hizmetlerinden ayrı düşünülemez.

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği (RPDHY) (MEB, 2001)'nin 6. maddesinde, "Türk Milli Eğitim Sisteminin genel amaçları çerçevesinde eğitimde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri temelde; öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine, eğitim sürecinden yetenek ve özelliklerine göre en üst düzeyde yararlanmalarına ve gizil güçlerini en uygun şekilde kullanmalarına ve geliştirmelerine yöneliktir. Öğrencilere yönelik olarak düzenlenen her türlü rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri bu amaçlar doğrultusunda bütünleştirilir." ifadesine yer verilmiştir. Bu anlayışla da okullarda psikolojik danışma ve rehberlik servisleri kurulmaktadır. RPDHY (MEB, 2001)'nin 43. maddesi de, "resmi ve özel eğitim-öğretim kurumlarında rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini yürütmek üzere, rehberlik ve psikolojik danışma servisi kurulur. Bu servise öğrenci sayısına göre yeterli eleman atanır. Hizmetin özellikleri açısından uygun fiziki ortam ve gerekli donatım sağlanır." demektedir.

Rehberlik programının düzenlenmesi ve çalışması okulda bazı temel noktalarda anlayış birliğine dayanır. Rehberlik etkinlikleri, tek bir kişinin çalışmalarıyla yürütülebilecek bir etkinlik grubu değildir. Okul yöneticilerinin, velilerin ve çevredeki bütün kaynakların işbirliğine ihtiyaç vardır. O halde, rehberlik için gerekli anlayış birliğini, yani gerekli atmosferi hazırlamak ve ilgili herkesin işbirliğini sağlamak, rehberlik programının ilk temel taşıdır (Tan ve Baloğlu, 2006). Özgüven (1999)'e göre de, öğrencilerin ruhsal yönden sağlıklı "kendine" ve "topluma" yararlı olabilecek şekilde yetiştirmeyi amaçlayan eğitim ve rehberlik faaliyetlerinde öğretmenler, rehber öğretmen, yöneticiler, ana-baba ve tüm ilgili personelin işbirliği halinde çalışması gerekir. Korkut-Owen & Owen (2008)'da rehber öğretmenin görevlerini yerine getirirken başarılı olmasının, okul yöneticileri, öğretmenler, veliler ve okul

çevresindeki ilgili herkesle işbirliği içinde çalışmasına bağlı olduğunu ifade etmişlerdir (Akt. Ünal ve Ünal, 2010). Özgüven (1999)'e göre de psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri, yönetici ve öğretmenlerle sıkı bir işbirliğini gerektirir. Öğrencilerdeki davranış değişimleri ancak böyle bir ortam ve destekle sağlanabilir. Okul personelinin hepsi rehberlik ve psikolojik danışmanın temelini oluşturan kavram, anlayış ve ilkeler bakımından yeteri kadar bilgilendirilmelidir. Aksi halde, okul yöneticileri ve öğretmenler konuyu çok farklı biçimlerde algılayabilir ve değerlendirebilirler. Kuhn (2004)'da yöneticilerin okul danışmanının rolünü algılamalarının son derece önemli olduğunu, Fitch, Newby, Ballesterro ve Marshall (2001)'a dayanarak okul danışmanının rolü konusunda hala yanlış algılamalar bulunduğunu belirtmektedir. Tan ve Baloğlu (2006)'na göre de ülkemizde bazı zamanlarda girişilen rehberlik denemelerinin oldukça kısa bir denemeden sonra başarısızlığa uğraması, gerekli atmosfer ve işbirliği sağlanmadan işe girişilmiş olmasından kaynaklanmaktadır.

Okullarda yürütülen rehberlik hizmetlerinde okul yönetiminin, psikolojik danışmanın, sınıf rehber öğretmenlerinin, diğer öğretmenlerin hizmet alanlarına göre değişik ağırlıklarda görev ve sorumlulukları vardır (Yılmaz, 2010).

Eğitim-öğretim kurumlarında rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin planlanması, eş güdümün sağlanması amacıyla oluşturulan rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu okul müdürünün başkanlığında toplanır. RPDHY (MEB, 2001)'nin 45. ve 47. maddelerinde de okul müdürünün, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri komisyonu başkanı olduğu ifade edilmektedir. Yönetimle birlikte, okuldaki tüm eğitim-öğretim çalışmalarının baş sorumlusu olması dolayısıyla, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinden de birinci derecede okul müdürü sorumludur. Bu nedenle okul müdürü, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin anlam ve önemini kavramış olmalıdır. Bir okulda rehberlik ve psikolojik danışma çalışmalarının başarıyla yürütülmesinde okul müdürünün bu işe yatkınlığı, önde gelen etkenlerden biridir (Bakırcıoğlu, 1994). Yine Kepçeoğlu (1999)'na göre, okullarda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin başarısı doğrudan doğruya okul müdürünün liderliğine ve ilgisine bağlıdır. Okul müdürü tüm psikolojik danışma ve rehberlik uygulamalarından doğrudan doğruya sorumlu olup bu uygulamaların her boyutu ile ilgilenmek zorundadır. Akboy ve İkiz (2007)'e göre de, okul müdürünün, danışmanlık programı oluşturulmasında ve uygulanmasında net, açık ve kabul edilebilir destek sağlama sorumluluğu vardır. Danışmanlık programının özelliklerinin, hedeflerinin ihtiyaçlar doğrultusunda oluşturulmasında ve işbirliği içinde uygulanmasında lider rolü oynar. Okul müdürünün danışmanların çalışma ortamlarını düzenleyen eşya, malzeme ve bütçe ihtiyaçlarını karşılayan kaynak sağlayıcı rolü çok önemlidir. Gerekli fiziki koşullara ve donanıma sahip bir okul danışmanının çalışma motivasyonu daha yüksek olur ve işbirliğine açıktır. Yeşilyaprak (2000) da, okul müdürünün rehberlik hizmetleri yürütülmesi sağlamadaki rollerini, rehberlik programına liderlik yapma ve destekleme, programın organizasyonunu sağlama ve müşavirlik yapma, programa kaynak sağlama olarak sıralamıştır. Ayrıca yönetim tarafından "sahiplenilen" ve "benimsenen" rehberlik hizmetlerinin hedeflere

ulaşma olasılığının büyük ölçüde artacağını ifade etmiştir. Türküm (2003)'e göre, okul müdürleri, kendilerine yüklenen psikolojik danışma ve rehberlikle ilgili görevlerle, okuldaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin birer misyoneri gibi çalışmak durumundadır. Yöneticinin bu konudaki tutumu, bakış açısı okuldaki rehberlik ve psikolojik danışma çalışmalarını önemli bir biçimde etkilemektedir. Girgin (2005)'e göre de, psikolojik danışma ve rehberlik konusunda çağdaş bir anlayışa sahip yöneticilerin bu anlayışları okuldaki uygulamalara yansımaktadır. Okul yöneticileri her şeyden önce okuldaki psikolojik danışma ve rehberlik çalışmaları için gerekli fiziksel olanakları sağlamalı ve bu hizmetlerin yaygınlaşması için gerekli desteği vermelidirler.

Eğitim öğretim kurumlarında rehberlik hizmetlerinin sürdürmekle görevli rehber öğretmenlerin de rehberlik programını hazırlamak, eğitsel, mesleki ve bireysel rehberlik çalışmalarını yürütmek, sınıf rehber öğretmenlerine rehberlik etmek, psikolojik danışma yapmak, araç-gereç ve dokümanları hazırlama ve geliştirme çalışmalarını yapmak gibi görevleri bulunmaktadır. Okul rehber öğretmenlerinin birinci işlevi, öğrencilerin sağlıklı bir kişilik geliştirmelerine; kendilerini ve çevrelerini tanımalarına ve doğru tercihler yapmalarına yardımcıdır (Kuzgun, 2008). Okuldaki rehberlik hizmetlerinin etkiliğini artırmak için öğretmen ve yöneticilerin olumlu bir rehberlik anlayışı geliştirmelerinde danışmanlara önemli görevler düşmektedir. American School Counselor Association (ASCA) (2009; ty)'da okul danışmanlarının rolleri arasında yöneticilerle işbirliğine yer ver vermiş, ilköğretim, ortaokul ve lisedeki yöneticilerin rehberlik programlarında çeşitli görevlerinin bulunduğunu belirtmiştir.

Rehberlik programı, yürüttüğü çeşitli etkinliklerle okul yönetimine hizmet eder. Müşavirlik hizmetleri kapsamında okul yöneticilerinin psikolojik hizmetlere ilişkin anlayış ve bilgilerinin artırılmasına yardım edebilir. Yöneticilerin, anlayış ve bilgilerinin artması da, okul programında psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine daha çok yer ve önem verilmesini sağlar. Ayrıca psikolojik danışmanlar birçok noktada yöneticilere yardımcı olarak onları iş yükünden kurtarır. Böylece, yöneticilerin zamanlarını daha çok yönetim işlerinde kullanmalarını sağlar. Örneğin, mezun olacak veya olmuş öğrencilerin girecekleri okullar ve giriş şartları hakkında onlara bilgi vermek; bir üst okula devam edecek ya da bir işe girecek öğrencilerin başvuru formlarını gereken şekilde doldurmalarına yardım etmek; bazı problemler hakkında velilerle yapılacak görüşmeleri yürütmek; meslek haftaları düzenlemek; işverenle görüşerek öğrenci hakkında bilgi vermek ve önerilerde bulunmak ve öğretmen ve yöneticiler için görev içi yetiştirme programları düzenleyip yürütmek gibi yönetim yönleri de olan görevleri yerine getirmekle yöneticileri birçok yükten kurtarabilir (Tan ve Baloğlu, 2006).

Başaran (2008)'in yaptığı bir araştırmada, yönetici ve sınıf rehber öğretmenlerin %99'u ilköğretim okullarındaki yöneticilerin ve öğretmenlerin psikolojik danışma ve

rehberlik hizmetlerini işbirliği içinde yürütmelerini beklemektedirler. Ancak Kepçeoğlu (1999) tarafından 1984 ve 1986'da okullarda psikolojik danışma ve rehberlik uygulamalarını değerlendirmek ve temel sorunları ortaya koymak amacı ile yapılan iki çalışmada, verilen hizmetleri algılama bakımından müdür, uzman ve öğretmenler arasında önemli farklılıklar olduğu; müdür, uzman ve öğretmenler arasındaki işbirliğinin yeterli olmadığı; okullarda müdür, uzman ve öğretmenlerin psikolojik danışma ve rehberlikteki görev ve sorumluluklarını açık olarak bilemedikleri sonucuna varılmıştır. Pişkin (1989) araştırmasında, danışmanların görevlerini ideal düzeyde yerine getirmelerini engelleyen nedenler arasında, yönetici ve öğretmenlerin rehberlik ve psikolojik danışma çalışmalarını yeterince desteklemedikleri ve danışmanlarla işbirliğinden kaçındıklarını tespit etmiştir. Özdemir (2008)'in yaptığı araştırma sonucunda da idareci ve öğretmenlerin rehberlik hizmetlerini benimseme düzeylerinin geçmiş yıllara göre arttığı saptanmış fakat henüz istenen seviyeye ulaşamadığı ifade edilmiştir. Bakırcıoğlu (1994)'na göre de, yönetici, öğretmen ve öğrencilerin rehberlik ve psikolojik danışma etkinliklerinden beklentileri farklılık göstermektedir. Aktepe (2008)'nin yaptığı bir çalışmada da, özel ilköğretim okulunda görev yapan rehber öğretmenlere göre, okul yöneticileri, psikolojik danışma ve rehberlik çalışmaları için uygun mekân sağlarlar, psikolojik danışman ile tam bir işbirliği sağlarlar, rehberlik servisinin fiziki donanımı için gerekli desteği sağlarlar ancak okuldaki psikolojik danışmanın idari işlere yardım etmesini ve psikolojik danışmanın öğrenciler hakkındaki gizli bilgileri açıklamasını da isterler.

Okullarda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin etkili ve verimli olabilmesi için okul müdürü ile rehber öğretmenin ortak anlayış ve işbirliği içinde çalışmaları gerekmektedir. Ancak, zaman zaman okul müdürü ve rehber öğretmen arasında rehberlik servisi için gerekli fiziki ortamın hazırlanması, araç gereç temin edilmesi, iletişim, rehberlik hizmetlerinin sürdürülmesi gibi bazı konularda sorunlar yaşanmaktadır. Bu araştırmanın amacı, "okul rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde okul müdürü - rehber öğretmen etkileşiminin değerlendirilmesi" olarak belirlenmiştir.

Yöntem

Okul müdürü-rehber öğretmen etkileşiminin niteliğini rehber öğretmen görüşlerine göre tespit etmeye yönelik olan bu araştırma, nitel araştırma modelindedir.

Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği bir araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Nitel araştırmaların temel karakteristiği, araştırma öznelerinin bakış açılarını, anlam dünyalarını ortaya koyma, dünyayı araştırma öznelerinin gözleriyle görmedir (Kuş, 2003).

Nitel araştırmalarda geçerlik, araştırmacının araştırdığı olguyu, olduğu biçimiyle ve olabildiğince yansız gözlemesi anlamına gelmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Toplanan verilerin ayrıntılı bir şekilde rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer

almaktadır (Yıldırım, 2010). Bu araştırmada da katılımcılardan alınan örnekler olduğu gibi ayrıntılı olarak raporda sunulmuş, elde edilen bulgular 7 temada birleştirilmiş ve benzer bulgularla karşılaştırılarak sonuçlara ulaşılmıştır.

Maxwell (1992), araştırmanın betimsel geçerliğini sağlamak amacıyla görülen ve duyulan her şeyin rapor edilmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu nedenle katılımcıların birebir ifadelerine yer verilmiştir. Kuramsal geçerliği sağlamak amacıyla daha önce yapılmış olan bu araştırma ile benzerlik gösteren araştırma sonuçları (Özabacı, Sakarya ve Doğan, 2008; Güven, 2003; Akbaş, 2001; Aslan, 2003; Yavuz, Yılmaz, Önal ve Küçük, 2008; Özdemir, 2008; Arastaman ve Akar, 2011) incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunun araştırma yapılacak konuya uygun olarak seçilmesi genellebilir geçerlik için gereklidir (Maxwell, 1992). Bu araştırmada da çalışma grubu okullarda rehberlik hizmetlerini yürüten rehber öğretmenlerden oluştuğu için genellebilir geçerliğin sağlandığı düşünülmektedir. Ayrıca Maxwell (1992)'e göre değerlendirmeci geçerlik için araştırmanın başka araştırmacıların değerlendirmesine açık olması gerekmektedir. İki araştırmacı tarafından sonuçların değerlendirilmiş olması nedeniyle araştırmanın değerlendirmeci geçerliği de sağlandığı düşünülmektedir.

LeeCompte & Goetz (1982)'e göre, araştırmanın dış güvenilirliğinin sağlanmasında araştırmacının kendi konumunu (katılımcı, gözlemci gibi) açıklaması gerekir (Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu araştırmada da, araştırmacılar yalnızca katılımcıların görüşlerini kaydeden, gözlemciler olmuşlardır. Ayrıca araştırmanın yapıldığı sosyal ortamın tanımlanması araştırmanın güvenilirliğini sağlama yollarından biridir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu araştırma okul ortamında yapılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2009-2010 öğretim yılında Konya il merkezindeki resmi ilköğretim ve liselerden amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen 5'i ilköğretim ve 5'i lisede görev yapan toplam 10 rehber öğretmenden oluşmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan rehber öğretmenlerin özellikleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Çalışma grubunu oluşturan katılımcı rehber öğretmenlerin özellikleri

Katılımcı Sıra No	Cinsiyet	Mesleki Kıdem/Yıl	Öğretim Kademesi
1	K	2	Lise
2	K	10	İlköğretim
3	K	9	İlköğretim
4	K	10	İlköğretim
5	E	10	Lise
6	E	6	Lise
7	K	8	İlköğretim
8	E	12	İlköğretim
9	K	18	Lise
10	K	12	Lise

Tablo 1’de çalışma grubunda yer alan rehber öğretmenlerden 3’ünün erkek, 7’sinin kadın; 1’inin 2 yıl, 1’inin 6 yıl, 1’inin 8 yıl, 1’inin 9 yıl ve 6’sının 10 yıl ve üzeri kıdeme sahip olduğu görülmektedir.

Verilerin Toplanması:

Veriler, 2009-2010 öğretim yılında Konya İl Merkezindeki ilköğretim okullarında ve liselerde görev yapan 10 rehber öğretmenden yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır.

Kuş (2003)’a göre de, nitel araştırmalarda yaygın kullanıma sahip teknikler, katılımlı gözlem ve görüşmedir. Stewart & Cash (1985) görüşmeyi, “önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaç için yapılan, soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim süreci olarak tanımlamıştır. Patton (1987)’a göre de görüşmenin amacı, bir bireyin iç dünyasına girmek ve onun bakış açısını anlamaktır (Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Nitel ya da derin olarak adlandırılan görüşme, yapılaşmamış ya da yarı-yapılaşmış görüşme olarak adlandırılır. Nitel araştırmalarda kullanılan görüşme tekniğinin belirleyici özelliği, görüşülen kişilerin bakış açılarını ortaya çıkarmaktır. Görüşülenlerin anlam dünyalarını, duygu ve düşüncelerini anlamak, daha derin bilgi edinmek esastır (Kuş, 2003). Yıldırım ve Şimşek (2006)’e göre de, görüşme yoluyla deneyimler, düşünceler, niyetler, yorumlar ve zihinsel algılar ve tepkiler gibi gözlenemeyeni anlamaya çalışırız.

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formunu hazırlamadan önce literatür taraması yapılarak teorik bir alt yapı oluşturulmuş ve bu çerçevede bir görüşme formu hazırlanmıştır. Araştırma ve alan bilgisine sahip uzman görüşleri

doğrultusuna gerekli değişiklikler yapılarak görüşme formuna son şekli verilmiştir. Araştırma verileri 8 sorudan oluşan bu görüşme formu ile toplanmıştır.

Çalışma grubunda bulunan rehber öğretmenler, biri daha önce rehber öğretmenlik, diğeri okul müdürlüğü yapmış araştırmacılar tarafından okullarında ziyaret edilerek yüz yüze görüşmeler yoluyla veriler toplanmıştır. Katılımcıların gönüllüğünü sağlamak için görüşmenin başında araştırma konusu ve amacı açıklanmıştır. Görüşmeler sırasında sorular tek tek sorulmuş, sorunların derinleştirilmesi sağlanmış ve katılımcıların verdikleri cevaplar yazılı olarak kaydedilmiştir. Görüşmeler yaklaşık 50-60 dakika kadar sürmüştür. Veri doygunluğu sayıldığı kanaatine ulaşıncaya kadar veri toplama işlemi sonlandırılmıştır.

Verilerin Analizi:

Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Fox (1969)'a göre içerik analizi, sözel veya yazılı verilerin belirli bir problem veya amaç bakımından sınıflandırılması, özetlenmesi, belirli değişken veya kavramların ölçülmesi ve bunlardan belirli bir anlamın çıkarılması için taranarak kategorilere ayrılmasıdır (Akt. Tavşancıl ve Aslan, 2001).

Yapılan içerik analizi ile çalışma grubunu oluşturan rehber öğretmenlerden, yarı yapılandırılmış görüşme yöntemiyle elde edilen araştırma verilerinden birbirine benzeyenler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmiş ve 7 tema oluşturulmuştur. Araştırma verileri bu temalar çerçevesinde yorumlanmıştır.

Bulgular

Çalışma grubunu oluşturan rehber öğretmenlerden, yarı yapılandırılmış görüşme yöntemiyle elde edilen bulgular temalar halinde ifade edilmiştir.

1. Rehberlik Hizmetlerine Verilen Önem:

Rehber öğretmenlerin çoğunluğu, okul müdürünün rehberlik hizmetlerine yeterli derecede önem verdiğini ifade etmişlerdir. Ancak rehber öğretmenlerden bazıları, müdürün rehberlik hizmetlerine verdiği önemi farklı şekilde belirtmişlerdir.

Rehber öğretmenler, okul müdürünün rehberlik hizmetlerine yeterli derecede önem verdiğini şu şekilde ifade etmişlerdir;

"Rehber öğretmen okulun bel kemiğiymiş diyor." (1, K, 2).

"Bireysel görüşmelere, veli seminerlerine önem verir. Yapmak istediklerimi destekler, önümü açar." (2, K, 10).

"Önem veriyor. Ne yapalım türünde sorular soruyor. Sorunları tartışıyor, birlikte karar veriyor." (3, K, 9).

"Önem veriyorlar. Müdürler okulunda rehber öğretmen olsun istiyorlar." (9, E, 18).

Rehber öğretmenlerden bazıları, müdürün rehberlik hizmetlerine verdiği önemi farklı şekilde şöyle söylemişlerdir;

“Veriyor ama sözel boyutta. Uygulamada kötü niyetli olduğunu sanmıyorum. Ama bilmiyor. Örneğin çocuğa hakaret edebiliyor” (7, K, 8).

“Rehberlik hizmetlerine kayıtsız değil ama bazen rehberlik hizmetlerini yanlış anlayıp yanlış değerlendirebiliyor. Örneğin, öğrencinin saç, kıyafeti gibi konularda öğrenciyi çağırılmamızı ve disiplin konusunda korkutmamızı istiyor.” (5, E, 10).

2. Fiziki Ortamı Oluşturacak Destek:

Rehber öğretmenlerin tamamı, okul müdürünün rehberlik hizmetleri için gerekli fiziki ortamı sağladığını ifade etmişlerdir.

“Örneğin bilgisayar sağladı. Her şeyim var. Hiç sorunum yok. İhtiyaçlarımı karşılıyor.” (1, K, 2).

“Eksiklerimi söylediğimde tamamlar. Sizin koltuğu beğeniyorum desem verir. Hatta kullandığım bilgisayar müdüründü.” (2, K, 10).

“Oda, bilgisayar, fotokopi gibi imkânları sağlıyor. İstedğim kadar fotokopi çekebiliyorum. Dışarıya açık telefonum var.” (4, K, 10).

“3 kadrolu rehber öğretmeniz. 3 odamız var. Ücretsiz fotokopi çekebilen tek öğretmeniz.” (6, E, 6).

3. Etkili İletişim:

Rehber öğretmenler, okul müdürü ile yeterli iletişim kurabildiklerini söylerken rehber öğretmenlerden bir tanesi, müdürle yeterli iletişim kuramadığını ifade etmiştir.

Rehber öğretmenler, okul müdürü ile yeterli iletişim kurabildiklerini şu şekilde belirtmişlerdir;

“İyi bir iletişimimiz var. İlk geldiğimden bu yana formal ve informal iletişimimiz iyi. Hatta ev bulmama bile yardımcı olur.” (1, K, 2).

“İletişim kurabiliyorum. Taleplerimi dikkate alıyor. Uygun dille anlattığım olaylarda bana hak veriyor.” (5, E, 10).

“Rahatlıkla iletişim kurabiliyorum. Öğrenciyle ilgili bir problem varsa fikrime başvurur.” (8, E, 12).

“Her türlü iletişim kurabiliyorum. Okulla, öğrenciyle, veliyle ilgili gece gündüz görüşebiliyoruz.” (9, E, 18).

Rehber öğretmenlerden bir tanesi, müdürle yeterli iletişim kuramadığını şöyle ifade etmiştir;

“Konuşmuyoruz. Bir şey anlatıyorum. Sen şunu demek istedin gibi konuşuyor. En son ben sizi anlamıyorum, siz beni anlamıyorsunuz dedim. Daha önceki rehber öğretmen müdür yüzünden yüz felci geçirip tayin istemiş.” (7, K, 8).

4. Görevini Yapmada Bağımsızlık:

Rehber öğretmenler, okul müdürünün görevlerine müdahale etmediğini ifade etmişlerdir. Ancak rehber öğretmenlerden bazıları, müdürün çeşitli şekillerde müdahalesinin olduğunu söylemektedir.

Rehber öğretmenler, okul müdürünün görevlerine müdahale etmediğini şu şekilde ifade etmişlerdir;

“Kararlarımı değiştirici şekilde davranmaz. Öneri getirir. Görüşlerimi dikkate alır.” (1, K, 2).

“Ne önerdiysem tamam dedi. Herhangi bir müdahale olmadı. Uzmanlığıma saygı duyuyor.” (3, K, 9).

“Şu ana kadar müdahale etmedi. Hazırladığım programlarda idari hukuki sorunlar görürse görüşlerini belirtir. Olumlu katkı getiriyor.” (9, E, 18).

Rehber öğretmenlerden bazıları, müdürün çeşitli şekillerde müdahalesinin olduğunu şöyle ifade etmişlerdir;

“Nadiren oluyor. Genellikle disiplinle ilgili konularda. Disiplinle ilgili konularda öğrenci tarafında görülür. Öğrencinin disipline gitmesini engeller.” (6, E, 6).

“Öğrenciyle ne yapıyorsunuz diye soruyor. Özel konuları çok merak ediyor. Görüşme formlarını görmek istedi.” (7, K, 8).

5. Değerlendirmede Objektiflik:

Rehber öğretmenler, okul müdürünün kendilerini objektif değerlendirdiğini ifade etmişlerdir. Ancak bazı rehber öğretmenler, müdürün kendilerini objektif olarak değerlendirmedeğini söylemişlerdir.

Rehber öğretmenler, okul müdürünün kendilerini objektif değerlendirdiğini şu şekilde ifade etmişlerdir;

“Kıymet bilir. Objektif değerlendirir. Fazla çalışmalarımı takdir eder.” (1, K, 2).

“Objektif değerlendirdiğine inanıyorum.” (2, K, 10).

“Objektif olarak değerlendirdiğini düşünüyorum. Kişiliğinden dolayı çok takdir eden birisi değil ama kurulda “rehber öğretmenimize teşekkür ederim” diyor.” (10, K, 12).

“Objektif değerlendiriyor. Hatta teşekkür aldım. Maaşla ödüllendirme teklif etmiş.” (8, E, 12).

Bazı rehber öğretmenler, müdürün kendilerini objektif değerlendirmedeğini de şöyle ifade etmişlerdir;

“Yanlışlıklar eksiklikler daha çok dikkate alınmıyor. Ne yaptığımız konusunda bilgisi olmaması nedeniyle objektif değerlendirmiyor.” (3, K, 9).

“Objektif değerlendirdiğini düşünmüyorum. Branş öğretmenleri sınav başarılarına göre değerlendiriliyor. Bizim çalışmalarımız elle tutulur, gözle görülür olmadığı için teşekkür takdir vermiyor.” (4, K, 10).

6. Okul Müdürüne Yakınlık:

Rehber öğretmenler, okul müdürünün diğer öğretmenlere göre kendilerine farklı davrandığını, müdüre daha yakın olduklarını, rehber öğretmenlerden bazıları da, müdürün kendilerini idareci gibi gördüklerini ifade etmişlerdir. Ancak rehber öğretmenlerden sadece biri, müdürün davranışlarında diğer öğretmenlere göre bir farklılık göremediğini söylemiştir.

Rehber öğretmenler, okul müdürünün diğer öğretmenlere göre kendilerine farklı davrandığını, müdüre daha yakın olduklarını şu şekilde ifade etmişlerdir;

“Diğer branşlara göre idareye daha yakınum. Branş itibarıyla ve kişilik etkili olabilir. İdarecilerle paylaştığı her şeyi benimle paylaşır. Aynı dili konuşabiliyoruz.” (8, E, 12).

“Diğer öğretmenler farklı olabiliyor. Özel paylaştığı şeyler oluyor. Branşımız nedeniyle gizlilik gibi ilkelere güven daha fazla.” (2, K, 10).

“Bir öğretmenin yanışını gördüğü zaman pat diye söyler. Bugüne kadar bana böyle bir şey söylemedi.” (5, E, 10).

“Zaman zaman bizi farklı tuttuğunu, bize daha toleranslı olduğunu düşünüyorum. Bunun yaptığımız işle ve kişiliğimizle alakalı olduğunu düşünüyorum. İletişim yöntemlerimizden kaynaklanıyor olabilir.” (10, K, 12).

Rehber öğretmenlerden bazıları, müdürün kendilerini idareci gibi gördüklerini de şöyle ifade etmişlerdir;

“İdareciymişim gibi davranıyor. Örneğin diğer öğretmenleri öğretmenler odasında uyarırken, bana uyarılarını yalnızken yapıyor.” (3, K, 9).

“Müdür beni idareci ve öğretmen arasında bir yere koyuyor. Daha olumlu buluyor. Herhangi bir sorun yaşamıyorum.” (6, E, 6).

Rehber öğretmenlerden sadece biri bu duruma ilişkin olarak, müdürün davranışlarında diğer öğretmenlere göre *“Bir farklılık göremiyorum.” (4, K, 10)* şeklinde görüş bildirmiştir.

7. Görevleri Dışında İstek:

Rehber öğretmenler, okul müdürünün kendilerinden görevleri dışında istekleri olmadığını ifade etmektedirler. Ancak rehber öğretmenlerden bazıları, müdürün görevleri dışında isteklerinin rica ve yardım şeklinde olduğunu belirtirken, rehber öğretmenlerden birkaçı da, müdürünün görevleri dışında bazı istekleri olduğunu söylemektedir.

Rehber öğretmenler, okul müdürünün kendilerinden görevleri dışında istekleri olmadığını şu şekilde ifade etmektedirler;

“Sadece rehberlikle ilgili görevler bekliyor. Bunun dışında bir görev beklemiyor.” (4, K, 10).

“İşim dışında bir iş vermez. Yardımlaşma anlamında yapılacakları yaparım.” (8, E, 12).

“Boş dersleri doldur gibi şeyler istemez.” (1, K, 2).

“Görevimin dışında boş olsam bile görev teklif etmezler.” (2, B, 10).

Rehber öğretmenlerden bazıları, müdürün görevleri dışında isteklerinin rica ve yardım şeklinde olduğunu da şöyle ifade etmektedirler;

“Bazı ricalarda bulunuyor. Örneğin idareci gibi gördükleri için dışarı çıkarken idari telefonlara bakar mısın dedi.” (3, K, 9).

“Görevlendirme şeklinde değil ama zaman zaman yardım isteği olur. Bilgisayarım iyi olduğu için yardım ister.” (6, E, 6).

Rehber öğretmenlerden birkaçı da, müdürünün görevleri dışında bazı istekleri olduğunu şu şekilde ifade etmişlerdir;

“Boş dersleri doldurmamı istiyor ama yapmıyorum.” (7, K, 8).

“Yazılı, yazılı olmayan bazı görevler veriliyor. Örneğin, öğrencilerin cep telefonlarının incelenmesi ve veliye teslimi görevi verildi.” (9, E, 18).

Tartışma

Rehber öğretmenler, okul müdürünün rehberlik hizmetlerine yeterli derecede önem verdiğini ifade etmişlerdir. Özabacı ve diğerleri (2008)'nin yaptıkları araştırmada yöneticilerin, her okulda bir psikolojik danışman bulunması gerektiğini ifade etmiş olmaları bu bulguyu destekler niteliktedir. Okul müdürünün rehberlik hizmetlerine önem vermesinin rehberlik anlayışıyla doğrudan ilgili olduğu düşünülmektedir. Yani rehberlik anlayışına sahip okul müdürü rehberlik hizmetlerine daha fazla destek verecektir. Güven (2003)'in yaptığı bir araştırmada da, psikolojik danışmanların %34,4'ü okul yöneticilerinin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri konusunda bilgi ve anlayışını yeterli bulurken, %54,8'i kısmen yeterli bulmaktadır. Özgüven (1999)'e göre de, okul yönetiminin rehberlik anlayış ve bilgileri yönetici-danışman arasındaki işbirliğini artırmakta, okulda rehberlik çalışmalarına daha çok yer ve önem vermektedirler. Yönetim desteği, rehberlik çalışmalarının etkili bir şekilde yürütülmesinde önemli bir etmendir. Akbaş (2001) da, ilköğretim ve ortaöğretim okullarındaki rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde yönetici, psikolojik danışman ve sınıf rehber öğretmenleri arasında sağlanan işbirliğini incelediği araştırmasında yüksek idare desteği, geliştirici iletişim, olumlu PDR anlayışı, danışman rolünün

benimsenmesinin işbirliğinin yüksek düzeyde olmasını sağlayan faktörler olduğunu belirlemiştir. İşbirliğinin düşük düzeyde yapılmasına yol açan faktörleri ise, düşük idare desteği, engelleyici iletişim, olumsuz PDR anlayışı, danışman rolünün benimsenmemesi olarak tespit etmiştir. Ponec ve Brock (2000)'a göre de, danışmanlar ve yöneticiler arasındaki ilişkiler önemlidir. Danışmanlar ve yöneticiler arasındaki ilişkiler rehberlik ve danışmanlık programlarına yardımcı ya da engel olabilir. Danışmanlar ve yöneticiler ve birlikte çalışarak öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayan ve akademik başarılarını yükselten, etkili bir rehberlik ve danışmanlık programları uygulayabilirler (Akt. Kuhn, 2004). Ancak rehber öğretmenlerden bazıları, müdürün rehberlik hizmetlerine verdiği önemi “*Veriyor ama sözel boyutta*” gibi farklı şekilde ifade etmişlerdir. Bu durum müdürün rehberlik hizmetlerine yeterli derecede önem vermediği şeklinde yorumlanabilir. Okul müdürünün rehberlik hizmetlerine yeterli derecede önem vermemesinin müdürün rehberlik anlayışının yetersiz olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Aslan (2003)'ün yaptığı araştırma sonucu bu durumu açıklar niteliktedir. Bu çalışmada rehber öğretmenler, rehberlik ve psikolojik danışma alanına ilişkin görevlerini yerine getirmemelerinin nedenlerini, okulda çalışan yönetici ve öğretmenlerin rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri konusunda bilgilerinin yetersiz olduğu şeklinde ifade etmişlerdir. Yine Güven (2003)'ün yaptığı araştırma sonucunda, “psikolojik danışmanların %10,8'inin okul yöneticilerinin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri konusunda bilgi ve anlayışını yetersiz bulması”, Yavuz ve diğerleri (2008)'nin yaptıkları araştırmaya katılan ilk 5 sınıflı okutan öğretmenlerin de, okul müdürünün rehberlik hizmetleri konusunda yeterli olmadığını ifade etmeleri de bu araştırma sonucunu desteklemektedir.

Rehber öğretmenlerin tamamı okul müdürünün rehberlik hizmetleri için gerekli fiziki ortamı sağladığını ifade etmişlerdir. Güven (2003)'ün yaptığı bir çalışmada da, psikolojik danışmanların %82,8'i okul yönetiminin kendilerine uygun fiziksel ortam sağladığını, %17,2'si ise sağlamadığını belirtmişlerdir. Ayrıca Özdemir (2008)'ün yaptığı bir çalışmada idarecilerin, kendilerinin okul rehberlik hizmetleri için uygun çalışma ortamı hazırladıklarına öğretmenlerden daha fazla inanmakta oldukları tespit edilmiştir. Bu durum okul müdürlerinin rehberlik anlayış ve bilgilerinin yeterli olması bulgusu ile de açıklanabilir. Ancak Yavuz ve diğerleri (2008)'ün yaptıkları öğretmenler, okul aile birliği üyeleri ve okul öğrenci kurulu üyelerinin katıldığı bir çalışmada okul müdürünün fiziksel şartları yeterli düzeyde hazırlamadığı tespit edilmiştir. Oysaki geçmişte bu durumun tersi yaşanmaktaydı. Kepçeoğlu (1976, 1978) ve Baymur (1980)'a göre rehberlik uzmanı ve uzman yardımcısı bulunan okullarımızın birçoğunda, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ayrılmış bir oda bulunmaktaydı (Akt. Bakırcıoğlu, 1994). Bu araştırma bulgusu, bu gün rehberlik hizmetlerine sağlanan fiziki şartların değiştiğini göstermektedir. Bu da olumlu bir gelişme olarak düşünülmektedir.

Rehber öğretmenler, okul müdürü ile yeterli iletişim kurabildiklerini ifade etmişlerdir. Güven (2003)'ün yaptığı bir çalışmada da, psikolojik danışmanların %81,5'i isteklerini okul yönetimine kolayca ilettiklerini söylemişlerdir. Bu durum bize

rehber öğretmenlerle müdürler arasında iletişim sorunlarının yaşanmadığını göstermektedir. Ancak rehber öğretmenlerden bazıları müdürle yeterli iletişim kuramadıklarını ifade etmişlerdir. Güven (2003)'in yaptığı bir araştırmada, psikolojik danışmanların %2,5'i isteklerini okul yönetimine kolayca iletemediklerini ifade etmişlerdir. Buradan anlaşılıyor ki rehber öğretmenlerden çok azı okul müdürü ile yeterli iletişim kuramamaktadır. Bu durumun okul müdürlerinin çok azının rehberlik hizmetleri konusundaki bilgilerinin yetersizliğinden ya da ikili ilişkilerden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Rehber öğretmenler, okul müdürünün görevlerine müdahale etmediğini ifade etmişlerdir. Ancak rehber öğretmenlerden bazıları müdürün çeşitli şekillerde müdahalesinin olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Güven (2003)'in yaptığı bir araştırmada da, psikolojik danışmanların %68,8'i çalışmalarında okul yönetiminin desteğini gördüklerini belirtirken, %28,7'si okul yöneticilerinin gerekli yardımı yapmadıkları fakat engel de olmadıkları görüşündedirler. Okul müdürünün rehberlik hizmetlerine destek olması elbette çok önemlidir. Ama engel olmaması da dikkate değer bir durum olarak düşünülebilir.

Rehber öğretmenler, okul müdürünün kendilerini objektif olarak değerlendirdiğini ifade etmişlerdir. Okul müdürünün rehber öğretmeni objektif olarak değerlendirmesi oldukça önemli görülmekte ve rehberlik hizmetlerini olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Ancak bazı rehber öğretmenler müdürün kendilerini objektif değerlendirmedeğini belirtmişlerdir. Bunun, rehber öğretmen-müdür arasındaki iletişim sorunlarından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Bu durum rehber öğretmenin okuldaki rehberlik çalışmalarını olumsuz yönde etkileyebilir.

Rehber öğretmenler, okul müdürünün diğer öğretmenlere göre kendilerine farklı davrandığını, müdüre daha yakın olduklarını ifade etmişlerdir. Hatta rehber öğretmenlerden bazıları, müdürün kendilerini idareci gibi algıladıklarını belirtmişlerdir. Yapılan bazı araştırmalar da, yöneticilerin danışmanları, yönetim işinde kendilerine yardımcı elemanlar olarak algıladıklarını göstermektedir (Pursell, 1957; Akt. Kuzgun, 2008). Remy ve Albright (1988), Wilgus ve Shelly (1988)'e göre de sıklıkla okullarda danışmanın rolü yarı-yöneticilik olarak tanımlanır. Danışmanlar çoğu zaman yönetimle ilgili görevlerde idarecilere ilk yardımcı olabilecek kişilerdir (Akt. Napierkowski & Parsons, 1995). Müdürlerin rehber öğretmeni idareci olarak algılamaları olumlu gibi düşünülebilir. Ancak müdürlerin rehber öğretmenlere idari işlerde görev vermelerine ve öğrenciler tarafından da idareci gibi algılanmalarına sebep olabilir. Rehber öğretmenlerin müdürler ve özellikle öğrenciler tarafından idareci olarak algılanması öğrencilerin rehber öğretmenden yardım almasına ve rehberlik hizmetlerine ilişkin görevlerini etkili şekilde yürütülmesine engel olacağı düşünülmektedir. RPDHY (MEB, 2001)'nin 55. maddesinde de "rehber öğretmenlere yönetim işlerinde görev verilemez" ifadesi yer almaktadır. Bir rehber öğretmen de okul

müdürünün davranışlarında bir farklılık göremediğini söylemiştir. Bu rehber öğretmenin kendisini ya da müdürünün rehber öğretmeni okuldaki öğretmenlerden birisi olarak gördüğü bu nedenle bir farklılık hissetmediği şeklinde yorumlanabilir.

Rehber öğretmenler, okul müdürünün kendilerinden görevleri dışında istekleri olmadığını ifade etmektedirler. Ancak rehber öğretmenlerden bazıları okul müdürünün görevleri dışında isteklerinin rica ve yardım şeklinde olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Rehber öğretmenlerden bir kaç da okul müdürünün görevleri dışında bazı istekleri olduğunu ifade etmektedir. Aydın, Arastaman ve Akar (2011)'ın yaptığı araştırma bulgularına göre de rehber öğretmenler, okul yöneticilerinin, rehber öğretmenlere ait görev kapsamını bilmediğini ve kendilerine görev alanı dışındaki işleri yaptırmak istemelerinden dolayı çatışma yaşadıklarını belirtmişlerdir. Sweneey (1966)'e göre, rehberlik ve psikolojik danışma eğitimi görmemiş olan yöneticiler, danışmanlara daha çok disiplin işleri verme eğilimi göstermekte, buna karşılık psikolojik danışma hizmeti vermesini pek hoş karşılamamaktadırlar (Akt. Kuzgun, 2008). Güven (2003)'in yaptığı bir araştırmada da, psikolojik danışmanların %26,1'i okul yönetiminin kendilerinden görevleri dışında istekleri olduğunu belirtmişlerdir. Bu isteklerin başında "idari işlerde görev alma" (%46,3) ve "boş derslere girme" (%34,1) gelmektedir. Ayrıca, yöneticilere göre danışmanlar programları planlamalı, öğrencilerin devam durumlarını kontrol etmeli, disiplini sağlamak için önlemler almalı, gerektiğinde karneleri ve fişleri doldurmalıdır. Ancak danışmanlık rolü ile ilgisi olmayan bu görevleri yürütmeyi kabullenen bir danışmanın artık kendisini okulda profesyonel bir eleman olarak kabul ettirmesi hemen hemen imkânsız hale gelmektedir (Kuzgun, 2008). RPDHY (MEB, 2001)'nin 55. maddesine göre de, psikolojik danışmanlara yönetim, büro işlerinde, ders, nöbet ve sınav gibi rehberlik ve psikolojik danışma hizmet anlayışıyla ilişkisiz konularda görev verilemez. Yönetmeliğin bu maddesi çerçevesinde rehber öğretmenlere görevleri dışında çeşitli görevler verilmesinin okulda yürütülen rehberlik hizmetlerini olumsuz yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Sonuç

Rehber öğretmenlerin görüşlerine göre;

Okul müdürlerinin çoğunluğunun rehberlik hizmetlerine yeterli önemi verdikleri görülmektedir. Bununla birlikte bazı müdürlerin rehberlik hizmetlerine yeterince önem vermedikleri de tespit edilmiştir.

Okul müdürleri rehberlik hizmetleri için gerekli fiziki ortamı sağlamaktadırlar.

Rehber öğretmenler, okul müdürleri ile yeterli iletişim kurabilmektedirler. Ancak müdürü ile yeterli iletişim kuramayan rehber öğretmenler de bulunmaktadır.

Okul müdürleri rehber öğretmenlerin görevlerine müdahale etmemektedirler. Ancak bazı müdürlerin rehber öğretmenin görevlerine, görüşme formlarını görmeyi istemek gibi çeşitli şekillerde müdahalesi bulunmaktadır.

Okul müdürleri rehber öğretmenleri objektif olarak değerlendirmektedirler. Ancak müdürlerden bazıları objektif olarak değerlendirmemektedir.

Okul müdürleri rehber öğretmenlere diğer öğretmenlere göre daha yakın davranmaktadırlar. Hatta müdürlerden bazıları rehber öğretmeni idareci gibi algılamaktadır. Ancak müdürlerden bazılarının rehber öğretmene davranışları diğer öğretmenlerden farklı değildir.

Okul müdürleri, rehber öğretmenlerden görevleri dışında bir istekte bulunmamaktadırlar. Ancak müdürlerden bazılarının rehber öğretmenlerden rica ve yardım şeklinde görevleri dışında istekleri olabilmektedir. Bazı müdürlerin ise rehber öğretmenden boş dersleri doldurmak gibi görevleri dışında istekleri olabilmektedir.

Araştırma sonuçlarına dayalı olarak şu öneriler geliştirilmiştir;

Rehber öğretmenler, müşavirlik hizmetleri kapsamında okul yöneticilerinin rehberlik anlayış ve bilgilerinin artırılmasına yardım etmelidirler. Böylece müdür – rehber öğretmen iletişimi ve işbirliği artırılmalıdır.

Okul müdürlerinin eğitim programlarında rehberlik hizmetleri, rehber öğretmenin konumu, rol ve görevleri konularına daha fazla yer verilmeli, müdürlerin bilinçlenmeleri ve rehber öğretmeni idareci gibi görmemeleri sağlanmalıdır.

Benzer bir çalışma okul müdürlerinin görüşlerine başvurularak yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- AKBAŞ, S. (2001). "İlköğretim ve Ortaöğretim Okullarındaki Rehberlik Hizmetlerinin Yürütülmesinde Oluşturulan İşbirliğin İncelenmesi (Adana Örneği)." Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- AKBOY, R. ve İKİZ, E. (2007). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- AKTEPE, İ. (2008). "Rehber Öğretmenlerin Yönetici ve Öğretmenlerden Mesleki Beklentileri." Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- ASCA. (2009). "The Role of the Professional School Counselor." [Online] Retrieved on 10-February-2012, at URL: <http://www.schoolcounselor.org/content.asp?contentid=232>
- ASCA. (ty). "Why Elementary School Counselors?, Why Middle/Jr. High School Counselors?, Why Secondary School Counselors?, Why Post-secondary School

- Counselors?" [Online] Retrieved on 08-January-2012, at URL:
<http://www.schoolcounselor.org/content.asp?pl=327&sl=341&contentid=341>
- ASLAN, S. (2003). "Ankara İli Orta Öğretim Kurumlarında Çalışan Alandan ve Alan Dışından Rehber Öğretmenlerin Mesleki Etkinliklerine İlişkin Görüşleri ve Sorunları." Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- AYDIN, İ., Arastaman, G. ve Akar, F. (2011). Türkiye’de İlköğretim Okulu Yöneticileri ile Rehber Öğretmenler Arasındaki Çatışma Kaynakları. *Eğitim ve Bilim*, 36 (160), 199-212.
- BAKIRCIOĞLU, R. (1994). *Rehberlik ve Psikolojik Danışma*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- BAŞARAN, M. (2008). "İlköğretim Okullarındaki Yönetici ve Sınıf Rehber Öğretmenlerinin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Faaliyetlerinden Beklentileri." Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- GİRGİN, G. (2005). Öğrenci Kişilik Hizmetleri ve Rehberlik, A. Kaya (Ed.) *Psikolojik Danışma ve Rehberlik* (ss. 1-34). Ankara: Anı Yayıncılık.
- GÜVEN, M. (2003). Psikolojik Danışmanların Okul Yöneticileri İle İlişkilerinin Değerlendirilmesi. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi 09-11 Temmuz 2003 İnönü Üniversitesi/Malatya Bildiri Özetleri* (ss. 102-103). Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği.
- KEPÇEOĞLU, M. (1999). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. İstanbul: Alkım Yayınevi.
- KUHN, L. A. (2004). "Student Perceptions Of School Counselor Roles And Functions." Thesis submitted to the Faculty of the Graduate School of the University of Maryland, College Park, in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Arts, <http://drum.lib.umd.edu/bitstream/1903/1843/1/umi-umd-1836>, adresinden 17 Ocak 2012 tarihinde indirilmiştir.
- KUŞ, E. (2003). *Nicel-Nitel Araştırma Teknikleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- KUZGUN, Y. (2008). *Rehberlik ve Psikolojik Danışma*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- MAXWELL, J. A. (1992). Understanding and validity in qualitative research. *Harvard Educational Review*, 62, 979-1000.
- MEB. (2001). Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği, *Resmi Gazete*, 24376.
- NAPIERKOWSKI, C. M. & PARSONS, R. D. (1995). Diffusion of innovation: Implementing changes in school counselor roles and functions. *The School Counselor*, 42 (5), 364-369.
- ÖZABACI, N., SAKARYA, N. ve DOĞAN, M. (2008). Okul Yöneticilerinin Okuldaki Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Görüşlerinin

- Değerlendirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11 (19), 8-22, [Online]: <http://sbe.balikesir.edu.tr>, adresinden 10 Ocak 2012 tarihinde indirilmiştir.
- ÖZDEMİR, E. (2008). "Anadolu Liselerinde Görev Yapan İdareci ve Öğretmenlerin Rehberlik Hizmetlerini Benimseme Düzeyi Nedir?" Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- ÖZGÜVEN, İ. E. (1999). *Çağdaş Eğitimde Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: PDREM Yayınları.
- PİŞKİN, M. (1989). "Yönetici, Öğretmen ve Danışmanların İdeal ve Gerçek Danışmanlık Görev Algıları." Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi.
- TAN, H. ve BALOĞLU, M. (2006). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- TAVŞANCIL, E. ve ASLAN, A. E. (2001). *İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri*. İstanbul: Eplison Yayıncılık.
- TÜRKÜM, A. S. (2003). Rehberlikte Örgüt ve Personel, G. Can (Ed.) *Psikolojik Danışma ve Rehberlik* (ss. 255-280). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- ÜNAL, A. ve ÜNAL, E. (2010). Bir Orta Öğretim Okulunda Öğretmen ve Öğrencilerin Rehber Öğretmene İlişkin Algılarının Metafor Analizi Yolu İle İncelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7 (2), 919-945, [Online]: <http://www.insanbilimleri.com>, adresinden 16 Aralık 2011 tarihinde indirilmiştir.
- YAVUZ, M., YILMAZ, F., ÖNAL, M. & KÜÇÜK, A. (2008). An evaluation of principals' effectiveness as teacher of guidance services of schools. *Further Education in the Balkan Countries* 2, 371-378. Konya: Eğitim Akademi.
- YEŞİLYAPRAK, B. (2000). *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2006). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YILDIRIM, K. (2010). Nitel Araştırmalarda Niteliği Artırma, *İlköğretim Online*, 9 (1), 79-92, [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>, adresinden 06 Kasım 2011 tarihinde indirilmiştir.
- YILMAZ, M. T. (2010). Okullarda Rehberlik Servisi Hizmeti, E. Deniz (Ed.) *Psikolojik Danışma ve Rehberlik* (ss. 47-82). Ankara: Maya Akademi.